

La Generalitat deu més de 27.000 milions d'euros a vint bancs

Un document intern del Govern català al qual ha tingut accés CRÍTIC detalla partida per partida el deute de la Generalitat amb 120 bancs espanyols, internacionals i catalans. Catalunya deu 27.300 milions d'euros només a 20 grans entitats. A dalt de tot del rànquing de creditors hi ha CaixaBank i el BBVA.

Text: Sergi Picazo i Roger Palà / Il·lustració: Jordi Borràs

L'informe que publicarà a l'octubre la [Plataforma Auditoria Ciutadana del Deute](#), que conté dades obtingudes a través de la Candidatura d'Unitat Popular, revela que **20 bancs privats, catalans i internacionals controlen un 52% del deute de Catalunya, és a dir, 27.300 milions d'euros**. Segons aquest document, datat a gener de 2014, el rànquing de creditors de la Generalitat l'encapçalen CaixaBank i el BBVA, amb 7.300 i 7.100 milions d'euros pendents de pagament. Els segueixen entitats com ara Bankia (2.239 milions), el Banco Santander (2.107 milions), el francès Crèdit Agricole (1.893 milions) o el belga-espanyol Dexia Sabadell (1.117 milions). Cal tenir en compte que es tracta de dades de gener, i que a finals d'any el deute català amb la banca privada i amb el Fons de Liquiditat Autònoma (FLA) serà encara més alt. La informació permet constatar l'alta dependència del deute intern i extern d'una Generalitat amb 847 operacions de crèdit pendents de pagament fins a l'any 2044.

La situació de les arques públiques és, segons el mateix conseller d'Economia, Andreu Mas-Colell, límit. Fins ara, però, el Govern català s'ha negat a explicar a quines entitats es deuen diners i quants se'n deuen. La conselleria, consultada per CRÍTIC, va negar la possibilitat de fer pública aquesta informació tot i l'esforç per la transparència fet per la Generalitat. De fet, la PACD va demanar oficialment a la Generalitat conèixer aquestes dades, però la Conselleria va rebutjar oferir-les perquè, segons afirmava [en una carta del 24 de març passat](#), "no disposa del consentiment del titular per poder facilitar-les a un tercer".

La informació, finalment obtinguda per la PACD, permet constatar que, com ja era sabut, el principal creditor del Govern català és justament l'Estat espanyol a través de l'Institut de Crèdit Oficial (ICO). Això és així principalment perquè la Generalitat va decidir acollir-se a l'agost de 2012 al Fons de Liquiditat Autònoma, tot i que també hi ha altres préstecs (dels ministeris d'Educació o d'Indústria) i línies de crèdit. El total del deute de la Generalitat amb l'Estat era al gener d'uns 16.000 milions d'euros, un 31% del deute. Enguany el govern té previst demanar al FLA 6.340 milions d'euros més. El conseller Mas-Colell sempre posa èmfasi en el fet que l'Estat és el principal creditor de Catalunya. Ho va dir explícitament al Parlament ja a l'octubre de 2012: "Si algú es pensa que amb això es posa en evidència la nostra dependència del govern central i del Tesoro li diré que, efectivament, es posa en evidència. És un magnífica raó per la qual hem d'acabar amb aquesta dependència".

El deute de la Generalitat, banc a banc

Pel que fa a la banca privada, **un 25% del deute depèn de bancs espanyols (sobretot el BBVA i**

el Santander), un 19% de bancs estrangers (especialment francesos i alemanys) i només un 15% de bancs catalans (CaixaBank i el Sabadell, la major part en bons patriòtics). Els cinc grans bancs de l'Estat —CaixaBank, el BBVA, Bankia, el Santander i el Sabadell— acumulen 20.769 milions d'euros de deute, un 39,7% del total. Entre els bancs estrangers, destaquen per ordre d'importància Crédit Agricole (França, 1.893 milions), Deutsche Bank (Alemanya, 921 milions) Depfa-ACS Bank (Irlanda-Alemanya, 583 milions) i Morgan Stanley (Estats Units, 290 milions). També destaquen els casos de bancs protagonistes de la Gran Recessió com Lehman Brothers (100 milions) o Goldman Sachs (110 milions).

Font: CUP-AE // Autor: Plataforma de l'Auditoria Ciutadana del Deute - Eduard Martín-Borregón

La resta del crèdit està en mans del Banc Europeu d'Inversions (BEI) i d'altres institucions financeres públiques internacionals. Justament el BEI se situa en quart lloc en la llista de creditors individuals: el Govern català li deu prop de 4.000 milions d'euros, un 7,5% del total. **També és curiós que un dels 30 principals creditors de la Generalitat sigui la Diputació de Barcelona, amb un crèdit de 168 milions d'euros a retornar.** A la Diputació de Lleida li deuen 15,7 milions; a la de Tarragona, 14,9 milions, i a la de Girona, 11 milions. També deuen diners al Ministeri d'Indústria —en el lloc 44, amb 80 milions d'euros de deute— i al Ministeri d'Educació —en el lloc 45, amb 79 milions.

Venciments amb UBS i Goldman Sachs

Les tensions de tresoreria de la Generalitat, a causa de l'alt endeutament i de la baixada d'ingressos fiscals, són constants cada final de mes. Aquest 1 d'octubre, per exemple, la Generalitat hauria d'acabar de pagar l'última quota d'una emissió de deute de 305,97 milions d'euros que es van col·locar a través del Union Bank of Switzerland (UBS). L'emissió, segons consta al document fet públic per la PACD, la va demanar el Govern de José Montilla al setembre de 2009 i, després de pagar un tipus d'interès d'un 2,13% anual a aquest banc suís durant tres anys, s'acabarà de liquidar just d'aquí a 15 dies.

Però la cosa no acaba aquí. A finals d'octubre, la Generalitat haurà de retornar també una altra emissió de deute important firmada pel Govern tripartit l'any 2009: el dia 22 s'haurien d'acabar de pagar els 84 milions que es deuen a Goldman Sachs, acusat de frau per les hipoteques subprime, amb un tipus d'interès d'un 1,4%. Aquestes són només dues de les 847 operacions d'emissió de deute —crèdits, confirmings, bons, préstecs a llarg termini, etc.— de la Generalitat que eren vives amb data 1 de gener de 2014.

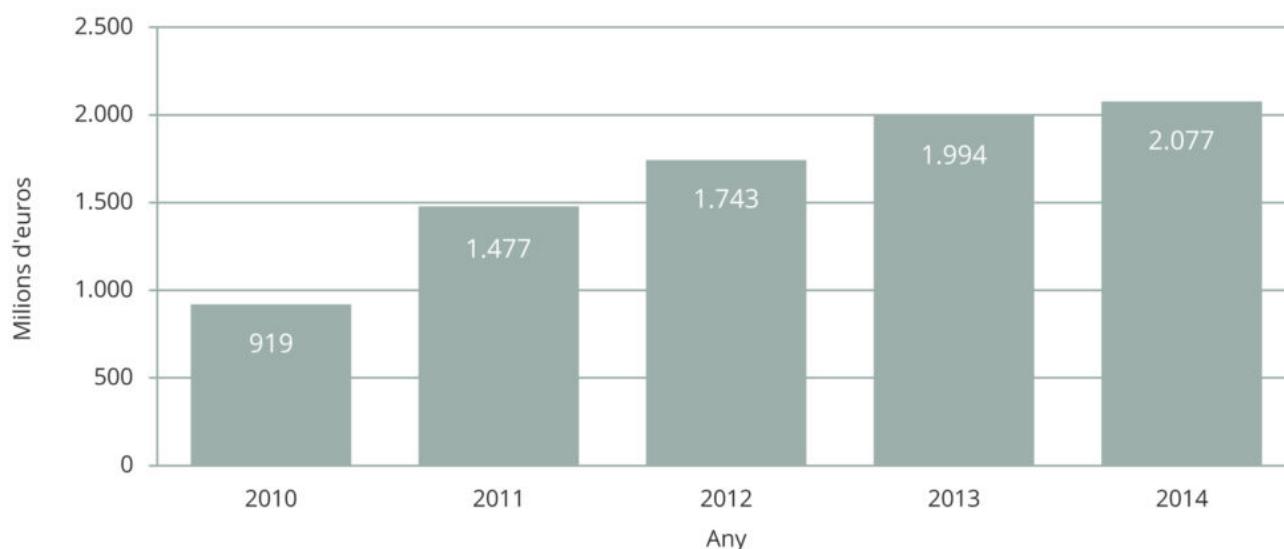
La conselleria del deute

El deute públic català ascendia, [segons la conselleria d'Economia de la Generalitat](#), a 52.021 milions a l'abril passat; però, segons el Banc d'Espanya, que inclou algunes entitats públiques que el govern català no inclou, la xifra [ja arribaria als 61.800 milions](#). Les dades d'execució del pressupost van mostrar que el 2013, per primera vegada, la Generalitat [va destinar més diners a l'amortització del deute](#) que a la partida de salut: en total, 11.765 milions a retornar com a deute i 8.740 milions per a la sanitat pública. El pagament dels interessos del deute a la banca privada ha anat augmentant any rere any des del 2010 i, en conseqüència, ha estat un dels factors que han provocat les retallades en sanitat i en educació als pressupostos de la Generalitat.

Catalunya ha reduït el dèficit públic del 4,5% del 2010 a l'1,9% del 2013 i haurà de seguir reduint-lo fins a gairebé el dèficit zero perquè així ho imposen les lleis d'estabilitat aprovades al Congrés (amb

vot a favor de PP, CiU i UPyD) i al Parlament (amb vot a favor de CiU, PP i Joan Laporta). Si els ingressos de la Generalitat no augmenten i l'amortització i els interessos del deute creixen, significa que hi ha menys diners per a la despesa pública. **Entre el 2010 i el 2014, la inversió en educació s'ha reduït en un 21,8%, la de salut ha caigut un 15% i les partides de benestar social han disminuït un 14,9%. En canvi, la partida dels interessos del deute ha pujat dels 919 milions al 2010 fins als 2.077 milions previstos per a aquest any 2014.**

Evolució dels interessos del deute

Font: Departament d'Economia de la Generalitat de Catalunya.

Segons l'article de la Constitució modificat d'urgència pel PSOE i pel PP a l'agost de 2011, les administracions públiques tenen l'obligació de pagar el deute "amb prioritat" per sobre de qualsevol altre pagament. El conseller Mas-Colell ha explicat sovint al Parlament que el problema de fons del deute és la mala situació financera de la Generalitat: per la conjuntura econòmica de crisi i per "l'infrafinançament que pateix la Generalitat, cosa que pesa molt seriosament". Tot i això l'economista del Seminari Taifa Josep Manel Busqueta reivindica que "el primer és entendre quin és l'origen del deute" i, segons ell, l'augment exponencial del deute durant els darrers quatre anys "prové bàsicament d'un rescat financer dels poderosos". A més, el professor de teoria econòmica a la Universitat de Barcelona Agustí Colom proposa que "el que hauria de fer la Generalitat és renegociar part del deute, però per fer-ho hauria de tenir un bon accés al mercat del crèdit" demostrant que té possibilitats d'augmentar els ingressos per la via fiscal: amb més impostos sobre les rendes altes, el patrimoni o les grans empreses.

Independència endeutada

La Generalitat, si es convertís en un Estat independent en els pròxims anys, naixeria amb un deute públic, que segons estimacions d'economistes com Elisenda Paluzie, Joan Tugores o Agustí Colom, podria oscil·lar entre un 30% (si no hi ha negociació i es queda només amb el deute actual) i un 140% del PIB (en cas d'assumir bona part del deute espanyol). L'Estat espanyol té un deute asfixiant del 98,4% del seu PIB, és a dir, d'un bilió d'euros. **La qüestió més espinesca, però, és que una futura Catalunya independent tindria un 82'5% dels seus crèdits en mans de l'Estat espanyol i de la banca privada espanyola, europea i dels Estats Units;** per tant, dependria de poders a l'estranger. Només un 16% estaria en mans de la banca catalana, bàsicament de CaixaBank, que té el 14%.

Els autors de l'informe de la [Plataforma Auditoria Ciutadana del Deute](#) opinen que “el deute català està concentrat en molt poques mans” i que això mostra “especialment la dependència que la Generalitat té de l'Estat espanyol, d'una banda, principal creditor del deute català, i d'un grapat de bancs, encapçalats per CaixaBank i pel BBVA”. Una de les investigadores, **Iolanda Fresnillo**, **explica a l'informe que “parlar de deute és parlar d'una cadena de poder dels creditors sobre els deutors”**. Segons ella, “difícilment podem parlar de sobirania, ni econòmica ni política, si les decisions del Govern estan mediatitzades pel que imposi, directament o indirectament, aquest petit grup de creditors”. L'Estat espanyol, la banca espanyola (i en menor mesura europea) i la Unió Europea (a través del BEI) tindrien, doncs, “la paella pel mànec en les relacions amb Catalunya, ja que disposen de la capacitat d'obrir o tancar l'aixeta que pot fer funcionar o fer col·lapsar les finances de la Generalitat”.

L'informe de la PACD matisa que el Pla de pagament de proveïdors finançat per l'Estat es realitza a través de la intermediació d'entitats bancàries, per la qual cosa, tot i que el creditor final és l'Estat, els bancs participants figuren com a creditors de la Generalitat. Això vol dir que, en realitat, el deute de la Generalitat amb l'Estat encara seria major. Un altre matis és que el deute en mans de diferents bancs “emmascara en alguns casos els creditors finals”: per exemple, en el cas d'emissió de bons de deute, malgrat que el creditor final sigui un inversor individual (ciutadans, fons d'inversió, empreses), el pagament es realitza a través d'una entitat financera que no rep tots els diners que es deuen sinó només una part de les comissions. Al gener de 2014, segons dades de l'estudi, s'havien pagat 599 milions d'euros en interessos als beneficiaris dels bons i 274 milions en comissions bancàries. CaixaBank, que va gestionar un 41% de les emissions, es va endur 113 milions d'euros de guanys.

Pot la Generalitat no pagar el deute?

La PACD i alguns partits polítics com ICV-EUiA i la CUP plantegen el debat de fons sobre quina part d'aquest deute públic és il·legítim. Aquest tipus de deute es basa, tot i que és un concepte més ampli, en el concepte jurídic “deute odiós”. El jurista rus Alexander Sack va definir-lo com aquell deute contret per governs a esquena de la seva població, que provoca enriquiment personal o corporatiu, signat sota coacció, en règims dictatorials o que s'ha utilitzat per a fins com la repressió social o la guerra. El govern de l'Equador va optar el 2008 per renegociar una part del deute considerat il·legítim.

La degana de la Facultat d'Economia de la Universitat de Barcelona Elisenda Paluzie, que sí és partidària de pagar els deutes de la Generalitat, admet que hi ha un “debat al sud d'Europa sobre si hi ha d'haver una quitança” per poder frenar la crisi del deute que afecta països com Grècia, Irlanda, Espanya o Itàlia. “Si l'economia no es recupera, potser anirem cap a aquest escenari”, creu Paluzie. “Però la decisió es prendrà als òrgans de la UE o al BCE de forma consensuada”, matisa. La professora d'Economia creu que Catalunya no pot no pagar “unilateralment” però sí que, en cas d'un procés d'independència, podria rebutjar pagar una part del deute que l'Estat li imputi “si no ha revertit en ciutadania catalana com, per exemple, el deute d'algunes infraestructures”.

[Vols saber què opinen els experts sobre el deute de la Generalitat actual i en cas d'independència? Elisenda Paluzie, Joan Tugores, Agustí Colom i Josep Manel Busqueta.](#)